

KONDYLOM, patientanvisning

- Kondylom hos människan orsakas av humant papillomvirus (HPV) som finns i flera olika typer.
- Ungefär 80 procent av människorna får HPV under sin livstid, men hos de flesta läker det egna immunförsvaret infektionen som viruset orsakar inom ett par år utan behandling. HPV-infektionen är vanligast hos unga människor.
- Inkubationstiden för kondylom från smitta till symtom varierar från månader till år. Det är omöjligt att ta redan på när exakt man blev smittad.
- Ju fler sexpartner man har, desto större är risken för kondylom.

Förebyggande av smittan

- Kondom och slicklapp ger delvist, men inte hundra procentigt skydd mot smitta. Kondom och slicklapp skyddar emellertid även mot andra sexuellt överförda infektioner.
- Vaccinet som för närvarande finns med i vaccinationsprogrammet för barn och unga (Cervarix®) ger ett bra skydd mot livmoderhalscancer och dess förstadier, men det skyddar inte mot könsvårter. Vaccinet som fås med recept från apoteket (Gardasil 9®) ger ett bra skydd även mot könsvårter. Vaccinen skyddar även mot vaginal cancer och vulvacancer som orsakas av HPV och de förebygger sannolikt även andra cancerformer som har koppling till HPV-infektion, såsom analcancer, peniscancer och cancer i huvudets och halsens område.
 - Ingetdera vacciner är terapeutiskt, de botar alltså inte könsvårter eller HPV-infektion.

Kondylom smittar

- i direkt kontakt med slemhinnan eller huden i eller omkring genitalierna eller via händerna
- i samband med vaginal- och analsex
- i samband med oralsex

Smittorisken ökar om man har någon annan aktiv inflammation eller sår på huden eller slemhinnorna.

Symtom

- HPV-infektionen är nästan alltid helt symtomfri.
- Lågrisktyperna av HPV kan orsaka könsvårter, som är synliga, och hudfärgade blomkålsliknande könsvårter som också kallas kondylom
 - kring kvinnans yttre könsorgan
 - under förhuden, på penisskaftet

- vid urinrörsmynningen
- kring analöppningen
- Även om synliga kondylom kan vara ett kosmetiskt besvär, är de ofarliga med tanke på hälsan.
- Infektion med humant papillomvirus och cellförändringar i livmoderhalsen ger vanligtvis inga symtom. Högrisktyperna av HPV kan vid en långvarig infektion orsaka förstadium av cancer och på så sätt lägga grunden för cancer.

Undersökning och behandling

- Om man har synliga könsvärtor diagnostiseras sjukdomen baserat på de typiska hud- och slemhinneförändringarna. Läkaren kan vid behov ta en biopsi.
- Synliga könsvärtor kan behandlas om de inte försvinner av sig själva.
- Könsvärtor kan behandlas hemma själv med lokala preparat.
 - Läkaren ordinerar salva eller lösning som penslas på huden och du får exakta behandlingsanvisningar på hälsostationen.
- Könsvärtor behandlas också med laser eller genom frysning inom den specialiserade sjukvården på polikliniken för könssjukdomar. Läkaren på hälsostationen skriver en remiss eller så kan du själv kontakta HUS poliklinik för könssjukdomar, vardagar kl. 8–10, tfn 09 471 86 220 (länk till HUS webbplats: <https://www.hus.fi/sv/patienten/sjukhus/hud-och-allergisjukhuset/polikliniken-konssjukdomar-hud-och-allergisjukhuset>)
- En långvarig HPV-infektion kan orsaka cellförändringar i livmoderhalsen som kan konstateras med ett cellprov (papa).
 - I Helsingfors kallas kvinnor i åldern 25–65 år till en screeningundersökning av livmoderhalscancer vart femte år. Av kvinnor under 30 år tas ett cellprov och av kvinnor över 30 år ett HPV-test. I vissa kommuner görs screeningundersökningarna hos kvinnor i åldern 30–65 år. Syftet med screeningundersökningen är att upptäcka risken för livmoderhalscancer i ett tidigt skede.
- Än så länge finns inget laboratorieprov som skulle kunna visa om en symptomfri person har HPV-infektion i analöppningen, de yttre könsorganen eller svalget.
- HPV-infektioner hos män screenas inte, och därför är partners HPV-infektion inte en anledning att söka sig till undersökningar om mannen inte har symtom.
- I ett fast förhållande har användningen av kondom inte visat sig påskynda läkningen av infektionen.
- Med tillfälliga sexpartner bör man använda kondom och slicklapp för att förebygga spridning av sjukdomen. Kondom/slicklapp ger dock inte hundra procentigt skydd.